

6. CSERI KÁLMÁN

A ZENE IGEHIRDETÉSE.

Kisért-e a profán és a szent házassága a zene területén?

Előjáró kérdések:

Igaz-e, hogy a verbális információ elsősorban az értelemre, amíg a zene közvetlenül az érzelmre ható és abból fel is fakadó, megbecsülendő, ajándékként kapott fontos dolog?

Előszó:

Te vagy-é az, aki eljövendő, vagy mást várjunk?

Szerző: Sipos Ete Zoltán. Bibl.és Gyülekezet 92/4. számában A Jézusról alkotott képekkel kapcsolatosan feltette a kérdést:

" mennyiben egyeznek ezek a leírt, megfestett, filmszalagra rögzített stb. Jézusok a Szentírás Jézus Krisztusával? "

Önként adódó kérdés lehet az is, hogy az általunk - a gyülekezeti alkalmakon vagy énekkari és zenekari szolgálatokon megénekelte, - **különböző indíttatású zenei produkcióval leírt, bemutatott Jézus** mennyiben egyezik meg a Szentírás Jézus Krisztusával?

* * *

A beszélgetés célja körüljárni a zenei ígehirdetés aspektusait, és átgondolni, hogy melyek a zenei ígehirdetés ismertető jegyei? Ezekre ráirányítani az egyház-zenészek figyelmét, azért, hogy el lehessen kerülni az e téren támadó kísértés győzelmeit, tudatosan segíteni és biztatni a szolgálatot végzőket. Biztatni őket arra, hogy ne vállaljon **versenyzéssé**, ne váljon pusztán **produkcióvá** az egyházi zene területén végzett igen komoly és egyre színvonalasabb munka, amelyet nagy odaadással és elkötelezettséggel magas színvonalon művelnek, annál is inkább, mivel a megnyitott kapukon át, a médiák közvetítésével munkájuk - egyre inkább - része lesz az ígehirdetés zenei részének.

Cseri Kálmán:

Végre eredményben minden produkcióvá válhat, amit elő kell adni. A **prédikáció is válhat produkcióvá**. Ha szerepelni akar az illető, és hangját rezegetti, tudományát fitogtatja, akkor már elrontotta az Ige hirdetését és ő került az előtérbe, ezzel az Igét eltakarta akarva-nem-akarva. Ez a veszély a zenei produkcióknál is fennáll. Ha az előadóművész teljesítményét akarják minősíteni vagy értékelni, akkor már meg se hallják talán azt, amit ő közvetíteni akar. Az előadónak nagy a felelőssége abban van, hogy ő maga ne szerepelni akarjon. Ez akkor is igaz, ha - legyen az - bizonyágtétel, vagy imádat vagy imádság vagy ígehirdetés ami elhangzik, hogy ne maga akarjon szerepelni. Nyilván **minden zenét minősít az indítéka**. Az, hogy mit akar ezzel elérni, **mi a célja** és - azt hiszem - , hogy ez mutatja azt is, hogy mi a különbség **a Szentlélektől ihletett és az Isten dicsőségét szolgáló zene és az olyan vallásos zene között, ahol ez az ihletettség hiányzik**. A szöveg lehet akármilyen vallásos, még bibliai idézetek is lehetnek benne, biztosan nem lesz az a töltése mint, amikor mind a **zeneszerzőt**, mind a **szövegszerzőt**, mind az **előadót a Szentlélek indítja** és vezeti és **Isten dicsősége és emberek üdvössége a cél**. Ebben az esetben nem produkcióról van szó.

* * *

1. Általában a profán zenei kifejezőmód fejlődik előbb és stílusjegyei, és egyéb attitűdjei jönnek át a szakrális zenébe, beleértve a harmónia világtól a ritmusképig mindent stb. Ez a fejlődés magával hozhatja, behozhatja a szakrális zenébe a maga idegen tüzeit is? És ha ez igaz, akkor ez az idegen tűz túllépheti az előadók szellemiségét is? Mi erről a véleménye és volt-e tapasztalata ezen a téren?

Cseri Kálmán: Úgy gondolom, hogy **nem a hívő emberek vagy az egyház alkot zenei stílust**, hanem valamelyik **meglévő zenei stílust használja fel a maga hitének a kifejezésére**. Ilyen értelemben a stílusjegyek is bejönnek. De az még talán nem határozza meg feltétlenül az egyházi zenének, vagy egy zenei nyelven előadott bizonyágtételnek a Szentlélektől való ihletettségét ha egy meglévő zenei stílust használ fel és azon próbál elmondani valamit. Az más kérdés és tényleg nehéz kérdés, hogy vannak-e olyan zenei stílusok, amelyeken talán nem is lehet bizonyágot tenni, mert annak **olyan stílusjegyei vannak**, amelyek nem egyeznek az evangélium szellemiségével. Valószínűen vannak olyan vad zenék, vagy egészen tisztátalan gyökerű zenék, amelyekről nehéz elképzelni, hogy olyan módon imádja Istent az ember, mint amit az kínál. Mint ahogy furcsa az is, hogyha valaki üvöltve vagy ordítva imádja Istent. Mondja azt normális hangerővel úgy, ahogy beszélget,

mivel az imádság Istennel való beszélgetés, miért kell ahhoz ordítani és üvöleteni? Azt hiszem talán ez vihet közelebb a témához. Vannak, lehetnek olyan zenei stílusok, amelyeken nem lehet igazán Istent imádni vagy másokat Jézusnak megnyerni. Mert miért kell ott, olyan hangerővel, vagy módon, vagy olyan disszonanciával dolgozni? Azt hiszem vannak olyan stílus jegyek, amelyek kizárják ezeknek a felhasználását, mivel egyszerűen nem fér össze a szellemisége az evangélium szellemiségével.

2. Más szavakkal fogalmazhatunk-e így: - idegen tüzet hoz be, profánt a szakrálisba?
Pl.:Idegen tüzet jelent-e az előbb említett "más" zenei stílus és szent szöveg házassága, melyről aztán az a vélemény - vagy hiedelem - alakulhat ki, hogy az egész, ami így létrejött az szent. Sőt elhiteti magával és mással is, hogy a szöveg, vagy Jézus nevének az emlegetése teszi szentté a zenét. A verbális megfogalmazás területén is vannak olyan kifejezések, melyeket nem lehet használni a szakrális területen a megbotránkoztatás veszélye nélkül? Éppúgy a zenei területen is?

CS.K.: Igen, vannak! Az, ami nem illik hozzá, nem adekvát ! Nem neki megfelelő.

3. Mi teszi szentté vagy profánná a zenét?

CS.K.: Azt hiszem az **indítéka és a célja**. Még a szövege nem teszi feltétlenül szentté és a gyakorolt hatása sem. Az, hogy mi ihlette azt a zenét és mi a célja vele a szerzőnek is előadónak is. Ez nagyon fontos.

4. Érdekes megfogalmazás és kíváncsi vagyok a szerző és az előadó céljának azonosságára. Pl.: J.K.Superstar szerzői úgy nyilatkoztak, hogy ők nem szakrális, hanem populáris zenét akartak csinálni. De érdekes volt az a megfigyelés is, hogy ezen az indíték ismeretének hiányában voltak, vannak emberek akik szakrálisnak érezték. Ellenkező töltetű indítéka ellenére is.

CSK. Azért, mert a szövege megtévesztő!

5. Zenei produkció és Isten dicsőítése mitől válik ketté ?

CS.K.: A Szerző és az előadó indítéka az elsődleges, a Szentlélektől indítatva válik szentté az, ami Nélküle egyébként profán lenne, Ő a megszentelő. Nem függ a helyiségtől, kis templomtól és a kevés hallgatótól, vagy a nagy hangversenyteremtől és a sok embertől. Az indítéktól függ, a céljától, hogy mit akar elérni az előadó. Másként hat ugyanazon ének egy hitetlen ember által produkcióként előadva vagy egy **hívó énekes által elimádkozva** úgy, hogy ez a saját **szívéből jött bizonyágtétele is egyben**. Nem közömbös az, hogy az egyik a Szentlélekre figyelve Isten dicsőségét akarja szolgálni míg a másik - még ha nem is akar csupán szerepelni - , de csak úgy elmondja, belső meggyőződés nélkül. De ha magának is akar dicsőséget, akkor agyoncsapta az egészet. Lehet, hogy Isten felhasználja még ezt is, és valaki úgy megy haza, hogy megszólította őt Isten az éneken keresztül, de hadd mondjak el itt egy hasonlatot:

Az elektromosság hasonlata itt jól szemléltet, ugyanis van jó vezető és van rossz vezető. Akinek a célja tiszta és az indítéka a Szentlélektől való az jó vezető. A másik esetben a hiánya úgy jelentkezik, hogy nagyobb ellenállás miatt kevésbé jó vezető lesz.

6. Ha egy vokális zeneműnek van magyar fordítása, mennyire hasznos, ha az eredeti szöveg helyett magyar nyelven adják elő és nem kivetített módszerrel eredeti nyelven?.

CS.K.: A fordítástól függ! Milyen az? Ha dilettáns, rossz prozódiajú a fordítás akkor nehezzé teszi a zenemű tolmácsolását. Viszont ha az eredeti művet akarják **bemutatni**, akkor azt az **eredeti hangszerekkel** is kellene előadni, de sokszor ez se sikerül, mert nincs is olyan hangszer kéznél. Ha az a cél, hogy értsék. Ha van igényes, szakszerű, bevált jó magyar fordítás, akkor célszerű felhasználni. Ez olyan mint a műfordítás. Ha egy eredeti, angol nyelven írt verset akarunk bemutatni akkor mondjuk el angolul. De ha nem értik akkor fordítsuk le és akkor fogadjuk el magyarul a műfordító megfogalmazásában.

7. Spirituálék és a blues területén milyen tapasztalatokról lehet beszámolni?

CS.K.: Nem sokat hallottam a blues-ról, jobban kellene ismerni őket.

8. A könnyűzene betörését hogyan értékeli? Bizonyos szellemi szabadpiaci effektus felfedezhető-e fel abban, hogy azok a területeken, ahol eddig uralkodtak ezek a műfajok, ahol rajongtak értük, változás állt be, telítődtek és életterük beszűkült. A vezető sztárok kiábráduisága, lelki kiüresedése után, megtérésükkel valami új kezdődött az életükben. Ennek az új utnak a keresésével belopódkodtak, jöttek be a szent területre a régi építő kövekkel. Vezető zenészek, akik megtértek, hozták magukkal az egész addigi ritmusvilágukat, és indítékaikat, tömegbázis utáni vágyukat.

CS.K. Ezen behatóbban kellene gondolkodni, mert az, hogy a zenei vezető megtért, még nem szentesíti a zenéjüket mindenestül, és az a tapasztalatom, hogy még az se, hogy a világi szöveg helyett vallásos szöveget írnak egy bizonyos zenére. Az egész kérdéskör komplex. Az **ihletettség és a cél a meghatározó** - és szerintem - **a dallam és szövegszerző, és előadó együttes ihletettsége**. Döntő, hogy mi indította őket arra, hogy létrejöjjen és előadják.

* * *

9. Az ígehirdetés alapja és alapvető eszköze az **Írás** ?

CS.K. Igen. Az érthető írás.

10. Érthető szöveg hordozza a teremtő Igét?

CS.K. Ez magától értetődik. Az Igét hallani és érteni kell. Ha valaki halkán mond el egy ígehirdetést, azon nem lehet megtérni. A hallgatónak idegen nyelven elmondott ige sem lehet a cél. Az érthetően (pl. anyanyelven) elmondott Ige az, ami hozdozza az Isten tiszta üzenetét. Ez biztos!

11. A verbális ígehirdetés akkor jó, ha az Istren Igéjét hűen adja vissza és a gyülekezet által jól érthető nyelven hangzik?

CS.K.: Igen!

12. A közösségben elmondott ima az Úrhoz szól de a gyülekezetet által érhető nyelven.

CS.K. Igen! Áment úgy lehet rá mondani.

13. Igaz-e a zene nyelvén elmondott ígehirdetésre is ez a követelmény? Ha nem érthető akkor produkciós szintté válik?

CS.K.: Hát ez is biztos. Ezért szokták az a gyakorlatot követni, még a hivatásos zenészek is, hogy ha egy eredetileg latin, német, vagy angol nyelven írt egyházi művet adnak elő akkor, vagy felolvassák magyarul a bibliából, vagy ha nem szigorúan bibliai hanem máshonnan való a szöveg, akkor annak megfelelően, a hallgatóság által érthető nyelven ismertetik, vagy pl. kivetítik írásvetítőn. Nagyon örültem annak, hogy nem nekem jutott eszembe a gyülekezetünkben, hanem másoknak, hogy az adventben a Magnificat előadásakor a falravezetés segítségével jól lehetett követni a gyülekezet számára érthető nyelven a zenemű szövegét.

14. Tehát a zene nyelvén elmondott ígehirdetés esetén is követelmény, hogy érthető legyen? Olvashatóan vagy hallhatóan, de érthető.

CSK: Szeretném jobban végiggondolni, és pontosabban megfogalmazni, hogy mi a zene nyelvén elmondott ígehirdetés. A szó klasszikus értelmében az ígehirdetés az, amit elmondanak a megszokott hétköznapi beszéd nyelvén. Ez az ígehirdetés. Mert ha már a zene nyelvén hangzik valami, akkor **feltétlenül nagyobb hangsúly kerül az emócióra is** és az nem baj. Nem hiszem, hogy azonos lehet a zene nyelvén elmondott ígehirdetés és a hétköznapi nyelven elmondott ígehirdetés. Más a célja. Egy félórás ígehirdetést nem lehet énekelve elmondani, vagy talán követni se. Mások a követelmények, mások a sajátosságok. Következésképpen más hatása is lehet a hallgatóság számára néhány mondatos elénekelt bizonyágtételnek, mint az ígehirdetésnek, de az más műfaj. Nyilván, ha ígehirdetésnek szánja valaki, akkor értenie kell a hallgatóságnak. A követelmény itt is áll, hogy érthető nyelven legyen. Ugyanakkor nem kell azt lebecsülni, ha ez a hirdetési mód az érzéseit jobban megmozgatja valakinek, mint az értelmét. Mert éppen azért mondja zenei nyelven!

15. Egyházzenei produkció esetén, hogyan alakul a követelmény?

CS.K.: Nem is kell feltétlenül, hogy igényelje magának az ígehirdetés címet, mert azt se szabad lebecsülni, ha egyszerűen szép művészi élményt nyújt egy zene. A hívó ember az önmagában szép zene hallgatása közben is eljuthat olyan gondolatokra, olyan áhítatra, amire ilyen zene hallgatása közben Isten vezet. Engem nagyon sokszor **inspirál a szép zene az elgondolkozásra**. Nem kell azonban erőltetni, hogy minden zenei produkció ígehirdetés legyen. Az ígehirdetés az ígehirdetés. A zene lehet ez is az is. Kelthet egyszerűen áhítatot,

vagy közben születhetnek szép gondolatai az embernek, vagy egyszerűen gyönyörködik a zenében és dicsőíti Istent. Dicsőíti Őt, aki ilyen ajándékot adott, vagy bosszankodik rajta, ha olyan a mű. Ez függ a zenétől is meg az illető ízlésétől is meg az előadástól is. De függ az előadótól is mert: **"akár esztek akár isztok, akármit cselekesztek..."** , íge vonatkozhat arra is hogy, **ha muzsikáltok, akkor is mindent Isten dicsőségére cselekedjete** (ne a magatokéra)! Tehát, ha tudatosan akarja Istent szép muzsikával dicsőíteni egy előadó, akkor bizonyos értelemben lehet a produkciós zene is Isten dicsőségére.

16. Mi a zenei kíséret szerepe az istentiszteleten? Csupán az alázatos szolgálóleány-e, hordozója, segítője a gyülekezeti közös éneklésnek (verbális részének) vagy lehet az "unalmasság elűzésére" gyönyörködtetést jelentő, "uralkodó" produkció? Amikor is már nem szolgálni, hanem "uralkodni" akar.

CS.K. Ez mindenütt kísért, hogy nem szolgál többé, hanem uralkodni akar. Mindent és mindenkit megkísérthet, hogy szolgálból úrrá nőjjön. Ha a gyülekezeti ének kíséréséről van szó, akkor - szerintem egyéretelmű - hogy annak **a kíséretnek szolgálni kell az istentiszteletet, a gyülekezet éneklését, áhítatát, imádatát**, és el kell tűnnie, tehát: **semmi olyan nem szabad produkálnia, ami a kíséretre hívja fel a figyelmet**, hanem minden módon az elhangzó énekekre kell irányítani a figyelmet, azt kell segítenie. Ha az éneklést segíti, - annak a mondanivalóját jobban kiemeli, vagy a gyülekezet énekét szebbé teszi - akkor betöltötte a feladatát. De ott **nincsen önálló élete**. Ez más, mint amikor egy zeneművet - művészién - előad valaki.

17. Az istentisztelet zenei része **1. dicsőítő-magasztaló, 2. hívogató, 3.hálaadó, 4.kérő-könyörgő** részekből állhat, akár gyülekezeti énekléssel, akár kórus énekléssel, zenekari (orgona) kísérel szolgálattal. Az első pontnál nem feltétlen szükséges a (verbális) szövegérthetőség, (mert akihez szól, az Úr érti). A többi pontnál követelmény a szöveges (verbális) érthetőség?

CS.K.: Igen! Feltétlen így van! Mert, ha ez nincs meg, akkor hangozhatnak el olyan pl. olyan meghökkenő megjegyzések, mint amit egyszer egy valaki egy nagyon szép, Jézushoz hívogató ének hallgatása után mondott - aminek a szövegéből egy szót sem lehetett érteni - , hogy **"egy egészen jó szám volt"**. Az jelentte, hogy abból csak a zenét hallotta és abból is csak leginkább a **ritmust értette meg**. Ezért mondta a lábával dobolva, hogy jó szám volt, és **sem az értelméig sem a szívéig nem hatott el** az ének mondanivalója, ami pedig a cél lett

volna. Mindez azért volt mert nem lehetett érteni. Ezért nem tartom én fölöslegesnek azt, hogy még egy kórusmű elhangzása előtt is a szövegét felolvassa az, aki bejelenti, vagy akár **egy-két szóval értelmezze** is a mű mondanivalóját. De nem kell feltétlenül kisprédikációt csinálni belőle, mert akkor a másik irányba tévesztjük el az arányokat. De az fontos, hogy előre értse a hallgatóság, hogy miről is van itt szó és utána meghallja, hogyan lehet ezt szépen előadni a zene nyelvén.

18. A szöveg hordozza az Isten üzenetét, a zene emel rajta. Ha ebből a szöveges részből kivágunk pl., a médiák szűk műsorideje, vagy a kazetta méretei miatt, vagy zenei aláfestést készítünk, nem sérülhet-e meg jelentősen a mondanivaló?

CS.K.: Megsérülhet! Úgy kell gondosan szabdalni,- és ez a szerkesztő felelőssége - ha az idő miatt erre rá van szorítva, hogy ne sérüljön meg a mondanivaló lényege. Bibliából is van olyan kiadás pl., hogy "szemelvényes szentírás", de úgy kell ezt tenni, hogy önmagában is legyen értelme.

19. Ha szöveget is tartalmaz a zenei rész, akkor mindenképpen követelmény a szövegérthetőség és valóban fokozott követelmény ez a médiák vonatkozásában? Lehet az önálló zenei résznek más szerepe is?

CS.K.: Igen, így van! **Fokozott követelmény a szövegérthetőség!** De lehet más szerepe is. Elképzelhető, hogy egy rövid bevezető zene önmagában is segítheti az utána következő igei szövegnek a befogadását. Áhítatot ébreszt, lecsendesítheti az embert, áthangolhatja. Pl. Ha egy vallásos félóra előtt néhány másodperces, vagy egyperces orgona muzsika hangzik ez mintegy segíti koncentrálni a hallgatót, odafordulni Isten felé. A világ zajából, az orgona emlékeztet a templomra, a templom az istentiszteletre, és akkor ráhangol arra, hogy itt most Isten szól, istentisztelet lesz. Nem szabad lebecsülni a zenének az ilyen **segítő szerepét** sem.

20. Istentiszteleten kívüli, egyéb vallásos gyakorlatban használt "lelki-énekek," művek, a lelki "könnyűzene", helyet kaphat-e és milyen szerepet kaphat a lelkiélet területén?
Gondolunk itt a Hallelujah, Hozsánna, Új énekek, Ébredési énekek, új hullámos gitáros kíséretű énekek stb. hosszú sorára.

CS.K. : Én azt hiszem, hogy kaphat helyet. Csak itt megint világosan kell látni az indítékot is és a célt is. Pl.: Ha arról szólt egy rövid ígehirdetés, hogy a hívőknek feladata az evangélium tovább mondása, tehát mintegy harci csapatot küldetésbe indít Jézus, akkor egy indulószerű ének elhangzása a végén segítheti a célt, hogy mélyebbre menjen az íge. Még utána is magában dudorássza a illető és tényleg segítse őt ennek az indulónak a dallamával a szívében az indulásban és mondja tovább az evangéliumot. Vagy más példát mondva : Nagypénteken egy szomorkás, lassú zenét követően elhangzik Jézus 7 szava a kereszten vagy egy elmélkedő csendes ének kíséretében, akkor közelebb visz a kereszthez.

21. Lelki könnyűzenei formanyelven megírt énekek sok esetben a belső szoba énekeivé, a szívből feltörő énekekké válnak. Pl.: ez lehet munkahelyen, vagy amikor az ember bezárkózott állapotban van s lelkében énekel vagy ha lehetősége van, még hangosan is énekel. Volt e ilyen tapasztalata?

CS.K.: Ez az egyéni kegyességnek a stílusa. **Legtöbb halleluját is azért szeretem magamban, a magam csöndességében énekelni,** talán, mert az ahhoz illik legjobban. De vannak azok között olyanok is, amelyek a nyilvánosság előtt is elhangozhatnak, mert ott is hatnak. **Van üzenetük...!**

22. Nem kell kidobni ezeket az énekeket, mert érzelmesek, érzelgősek, mert a szövegük nem tökéletes? Ilyen vagy olyan módon zökkenős vagy keringős a stílusuk? Nem úgy van-e, hogy a megítélésükben a Szentlélek nagyon előtérbe kerül? Ott van-e az ének mögött a Szentlélek? Vagy csak minden áron a produkció a fontos?

CS.K. Ezt nem szabad elfelejteni sok mögött ott van a Szentlélek.

23. Kisért-e a bizonyágtétel és a produkció összetévesztése?

CS.K. Igen. Egy 20 tagu amatőr gyülekezeti kórus ne is akarjon **versenyezni** egy 80-100 tagu profi énekkarral. Nyilván bizonyos művek előadásától ezért el is van zárva a kórus. De hát nem is az a célja. Nem a Főváros legnagyobb hangversenytermében akar hangversenyt adni, hanem bizonyos gyülekezeti alkalmakon akarja a maga bizonyágtételét elmondani.

24. A zenei nyelven elmondott bizonyágtétel a Zenei Igehirdetést jelenti?

CS.K. Mindegyiknek meg van a maga helye és jelentősége, csak a maga helyén kell használni. A halleluják jórésze személyes bizonyágtétel és nem feltétlen igehirdetési céllal íródott, de nagyon hasznos a maga helyén használni azokat is (hivogás, dicsőítés, imádat stb).

Tapasztalatunk szerint is a sokszor annyira lebecsült - stílus kifogásolt - lelki énekek lettek a **belsőszoba és csendes magány, esdve kérő, dicsőítő és imádatot is hordozó szív legmélyéről felfakadó énekekké. Amikor a hívő ember leroskad az Úr előtt és zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki énekekkel válaszol, beszélget az Urával.**

* * *

25. Sok médián keresztül a tiszta és a hamis, a profán és a szent hangzik felváltva, szinte úgy tűnik egy forrásból jöve? Szabad-e elfogadni ezt az állapotot?

CS.K. Egyértelműbb az, amikor **evangéliumi adónak** teljes műsoridőben evangéliumi adása szól. Viszont annak az igének a jegyében tudom elfogadni, hogy akár egy ateista média is napi fél órában közvetítsen vagy egy hit szempontjából közömbös adó adjon többet, hogy Jézus azt kéréte a főpai imában az Atyától: **"nem azt, kérem hogy vedd ki őket a világból, hanem őrizd meg őket a gonosztól"**. **A média nem forrás, csak eszköz! A forrás legyen Krisztus és az Ő Szentlelke és abban az időben, amikor csörgedezhet, elővív csörgedezzen.** Ezért kár lenne a kicsit is visszautasítani, mivel nem egésznep sugározza az élő Igét. Az viszont **legyen egészen tiszta, ami ott hangzik, elegyítetlen, garantáltan az Ige, és mögötte az imádkozó hátvéd.** Legyen ott mögötte az **imádkozó gyülekezetek** sora, akinek ott van a szívében, hogy terjedjen az élő üzenete az Úrnak, és Isten felhasználhatja a kicsit is. Előtte "nem akadály, hogy sok vagy kevés által szerezzen szabadulást".

Interjú **Cseri Kálmánnal** (1993. Január 3-án)

Kérdező: **Hargita Árpád**